

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Кафедра Обліку і оподаткування

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан економічного факультету
_____ Грановська В.Г.

“ 28 ” серпня _____ 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАВОЗНАВСТВО

(назва навчальної дисципліни)

освітній рівень

_____ молодший бакалавр

(бакалавр, магістр)

спеціальність

_____ 071 «Облік і оподаткування»

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація (освітня програма)

_____ «Облік і оподаткування»

(назва спеціалізації)

факультет

_____ економічний

(назва факультету)

2019 – 2020 навчальний рік

Робоча програма дисципліни правознавство для

(назва навчальної дисципліни)

здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою

«Облік і оподаткування», спеціальністю 071 «Облік і оподаткування»

(назва освітньої програми)

(шифр і назва спеціальності)

Розробники: (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Петько Володимир Миколайович, старший викладач кафедри публічного управління та адміністрування

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри обліку і оподаткування

Протокол від „ 28 ” серпня 20 19 року № 1

Схвалено науково-методичною комісією спеціальності

Протокол від „ 28 ” серпня 20 19 року № 1

Затверджено на Вченій раді факультету економічного

Протокол від „ 28 ” серпня 20 19 року № 1

Завідувач кафедри публічного управління і адміністрування

„ 28 ” серпня 20 19 року

(підпис)

Потравка Л.О.

(прізвище та ініціали)

© Петько В.М., 2019 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (напрямок підготовки), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>07 Управління та адміністрування</u> (шифр і назва)	Нормативна	
Змістових частин – 3	Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання <u>реферат</u> (назва)		1-й	2-й
Загальна кількість годин -		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента -	Освітній рівень: Молодший бакалавр	1-й	2-й
		Лекції	
		30 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		30 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
60 год.	год.		
Індивідуальні завдання:			
год.			
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 60/60.

для заочної форми навчання -

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни «Правознавство» полягає у вивченні загальних закономірностей виникнення, розвитку та функціонування держави і права, система основних понять юриспруденції, а також у вивченні таких важливих питань, як структура, форми та механізми діяльності держави і права, співвідношення правових систем, сучасні політико-правові доктрини тощо.

«Правознавство» - це комплексна юридична дисципліна, яка базується на системі наукових знань з різних галузей юридичної науки.

Завдання даного курсу полягає у тому, щоб майбутні спеціалісти аграрно-промислового комплексу оволоділи необхідними правовими знаннями, виявляли інтерес до правових аспектів майбутньої діяльності, повагу до норм права, суспільно -І політичну активність, переконання в дотриманні принципів моралі та права, допомогти студентам сформувати відповідний рівень правової свідомості, що дозволить їм орієнтуватися у суспільних відносинах, які регулюються та охороняються правом, діяти відповідно до закону протягом їхнього життя.

Предметом навчальної дисципліни є вивчення загальних закономірностей виникнення, розвитку та функціонування держави і права, системи основних понять юриспруденції, а також форм та механізмів діяльності держави і права, співвідношення правових систем, сучасних політико-правових доктрин.

Міждисциплінарні зв'язки: теорія держави і права; юридична деонтологія; адміністративне право; конституційне право; цивільне право; сімейне право; кримінальне право тощо.

Компетентності та програмні результати навчання з дисципліни «Правознавство»:

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК06 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності ЗК11 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного), суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
Спеціальні, фахові компетентності (ФК)	СК04 Застосовувати знання права та податкового законодавства в практичній діяльності суб'єктів господарювання СК 07. Здатність до застосування знань податкового законодавства, розуміння чинної системи оподаткування, закономірностей у сфері фінансових відносин, держави і суб'єктів господарювання.
Програмні результати навчання	ПР 17 Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави ПР 18 Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного, демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

3. Програма навчальної дисципліни

Змістова частина 1. Теорія держави і права

Тема 1. Виникнення держави і права

1. Поняття та ознаки держави. Теорії походження держави.
2. Функції держави.

3. Форми держави: форма правління, форма державного устрою, політичний режим.
4. Механізм (апарат) держави.
5. Теорія розподілу влад.

Тема 2. Право: основні поняття

1. Поняття та ознаки права. Джерела права.
2. Функції і принципи права.
3. Норма права: поняття, структура, види.
4. Система права.
5. Форми (джерела) права.
6. Закони і підзаконні нормативно-правові акти.
7. Правовідносини: поняття, ознаки, склад.
8. Юридичні факти.
9. Правомірна поведінка, правопорушення, юридична відповідальність.

Змістова частина 2. Характеристика окремих галузей права

Тема 1. Основи конституційного права

1. Конституційне право як галузь права.
2. Конституційні правовідносини.
3. Основи конституційного ладу в Україні.
4. Конституція України - Основний Закон держави.
5. Правові засади громадянства: поняття, підстави набуття та припинення.
6. Права, свободи та обов'язки людини та громадянина.
7. Правовий статус і повноваження Верховної Ради України.
8. Правовий статус і повноваження Президента України.
9. Правовий статус і повноваження Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади та місцевих органів виконавчої влади.
10. Органи місцевого самоврядування в Україні, їх повноваження.

Тема 2. Судоустрій та правоохоронні органи.

1. Судова система України.
2. Статус Конституційного Суду України.
3. Статус судів загальної юрисдикції: структура і компетенція.
4. Верховний Суд України.
5. Правоохоронні органи України та їх функції.
6. Прокуратура України.
7. Органи внутрішніх справ: система, структура.
8. Національна поліція.
9. Органи юстиції: система, повноваження.
10. Адвокатура України.
11. Нотаріат в Україні.
12. Правовий статус Служби безпеки України.

Тема 3. Основи трудового права

1. Трудове право як галузь права.
2. Суб'єкти трудових правовідносин.
3. Поняття і зміст трудового договору. Трудовий контракт як особлива форма трудового договору. Порядок укладання трудового договору. Підстави припинення трудового договору. Підстави розірвання трудового договору за ініціативою працівника. Підстави розірвання трудового договору за ініціативою власника або уповноваженого ним органу.
4. Робочий час і час відпочинку.
5. Трудова дисципліна і дисциплінарна відповідальність.
6. Матеріальна відповідальність учасників трудових правовідносин.
7. Індивідуальні та колективні трудові спори.

Тема 4. Основи цивільного права

1. Цивільне право як галузь права. Принципи та джерела цивільного права України.
2. Цивільні правовідносини, їх класифікація. Об'єкти цивільних правовідносин. Суб'єкти цивільного права. Фізичні особи як суб'єкти цивільного права.
3. Цивільна правоздатність та дієздатність фізичних осіб. Юридичні особи як суб'єкти цивільного права.
4. Право власності: поняття та зміст. Форми права власності. Цивільно-правовий захист права власності.
5. Зобов'язання: поняття та види.
6. Цивільно-правові договори.
7. Цивільно-правова відповідальність.
8. Спадкове право.

Тема 5. Основи сімейного права

1. Сімейне право як галузь права.
2. Шлюб: поняття та зміст. Порядок та умови укладення шлюбу.
3. Особисті права та обов'язки подружжя.
4. Майнові права та обов'язки подружжя.
5. Умови визнання шлюбу недійсним.
6. Поняття та порядок припинення шлюбу.
7. Опіка та піклування.

Тема 6. Основи адміністративного права.

1. Поняття адміністративного права як галузі права.
2. Адміністративно-правові відносини.
3. Державне управління.
4. Статус державних службовців.
5. Адміністративне правопорушення та його склад.

6. Адміністративні стягнення: поняття та види.
7. Порядок притягнення до адміністративної відповідальності.

Тема 7. Основи кримінального права

1. Кримінальне право як галузь права.
2. Кримінальний закон: поняття, дія кримінального закону у просторі, часі та за колом осіб.
3. Кримінальна відповідальність: поняття, ознаки та підстава.
4. Злочин: поняття та ознаки.
5. Класифікація злочинів.
6. Склад злочину.
7. Співучасть у злочині.
8. Стадії злочину.
9. Обставини, що виключають злочинність діяння.
10. Покарання: поняття та види.
11. Загальні засади призначення покарання.

Модуль 3. Характеристика окремих галузей права

Тема 1. Основи міжнародного права

1. Міжнародні відносини і міжнародне право.
2. Сутність, джерела і система міжнародного права.
3. Суб'єкти міжнародного права.
4. Основні принципи міжнародного права.
5. Міжнародні організації.
6. Відповідальність в міжнародному праві.
7. Права людини і міжнародне право.
8. Міжнародна співпраця у боротьбі зі злочинністю.
9. Міжнародно-правові способи вирішення міжнародних суперечок.
10. Поняття міжнародного приватного права.
11. Суб'єкти міжнародного приватного права.
12. Джерела міжнародного приватного права.

Тема 2. Основи аграрного права

1. Система аграрного права і його співвідношення з іншими галузями права.
2. Поняття і класифікація суб'єктів аграрних правовідносин.
3. Поняття аграрних правовідносин, їх зміст і класифікація.
4. Земельне право як комплексна галузь права.
5. Земельні відносини. Об'єкти земельних відносин. Землі України за цільовим призначенням. Право власності на землю. Земельна ділянка. Права та обов'язки власників земельних ділянок. Право земельного сервітуту. Контроль за використанням і охороною земель. Підстави для припинення права власності на земельну ділянку.

Тема 3. Основи екологічного права

1. Екологічне право. Екологічні права і обов'язки громадян.
2. Право природокористування.
3. Загальне і спеціальне користування ресурсами.
4. Суб'єкти права користування природними ресурсами.

Тема 4. Вирішення господарських спорів. Розгляд цивільних, адміністративних, кримінальних справ.

1. Судова влада в Україні. Правосуддя як особлива функція державної влади.
2. Юрисдикція судів. Основні принципи судочинства в Україні.
3. Конституційне судочинство.
4. Цивільне судочинство.
5. Кримінальне судочинство.
6. Господарське судочинство.
7. Адміністративне судочинство.

Тема 5. Основи фінансового і банківського права.

1. Фінансове право як галузь права. Джерела фінансового права. Фінансово-правові відносини.
2. Бюджетне право, бюджетні правовідносини та їх суб'єкти.
3. Бюджетна система України. Бюджетний устрій та його принципи. Бюджетний процес.
4. Поняття і предмет податкового права України.
5. Поняття податку та види податків.
6. Правові основи банківської діяльності.
7. Поняття банківського права. Банківські правовідносини. Джерела банківського права.
8. Банк, як інститут фінансово-кредитної системи.
9. Функції НБУ за чинним законодавством.
10. Поняття банківської таємниці.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових частин і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	л а б	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістова частина 1. Теорія держави і права												
Тема 1. Виникнення держави і права	2		2		4							
Тема 2. Право:	2		2		4							

основні поняття												
Разом за змістовою частиною 1	4		4		8							
Змістова частина 2. Характеристика окремих галузей права												
Тема 1. Основи конституційного права	2		2		4							
Тема 2. Судустрой та правоохоронні органи.	2		2		6							
Тема 3. Основи трудового права	2		2		4							
Тема 4. Основи цивільного права	2		2		4							
Тема 5. Основи сімейного права	2		2		4							
Тема 6. Основи адміністративного права	2		2		4							
Тема 7. Основи кримінального права	2		2		4							
Разом за змістовою частиною 2	14		14		30							
Змістова частина 3. Характеристика окремих галузей права												
Тема 1. Основи міжнародного права	2		2		4							
Тема 2. Основи аграрного права	2		2		4							
Тема 3. Основи екологічного права	2		2		4							
Тема 4. Вирішення господарських спорів. Розгляд цивільних, адміністративних, кримінальних справ	4		4		6							

Тема 5. Основи фінансового і банківського права	2	2	4								
Разом за змістовою частиною 3	12	12	22								
Усього годин	30	30	60								

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Виникнення держави і права	2
2	Право: основні поняття	2
3	Основи конституційного права	2
4	Судоустрій та правоохоронні органи.	2
5	Основи трудового права	2
6	Основи цивільного права	2
7	Основи сімейного права	2
8	Основи адміністративного права	2
9	Основи кримінального права	2
10	Основи міжнародного права	2
11	Основи аграрного права	2
12	Основи екологічного права	2
13	Вирішення господарських спорів. Розгляд цивільних, адміністративних, кримінальних справ	4
14	Основи фінансового і банківського права	2
	Разом	30

6. Теми практичних і семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Виникнення держави і права	2
2	Право: основні поняття	2
3	Основи конституційного права	2
4	Судоустрій та правоохоронні органи.	2
5	Основи трудового права	2
6	Основи цивільного права	2
7	Основи сімейного права	2
8	Основи адміністративного права	2
9	Основи кримінального права	2
10	Основи міжнародного права	2
11	Основи аграрного права	2

12	Основи екологічного права	2
13	Вирішення господарських спорів. Розгляд цивільних, адміністративних, кримінальних справ	4
14	Основи фінансового і банківського права	2
	Разом	30

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Виникнення держави і права	2
2	Право: основні поняття	2
3	Основи конституційного права	2
4	Судоустрій та правоохоронні органи.	2
5	Основи трудового права	2
6	Основи цивільного права	2
7	Основи сімейного права	2
8	Основи адміністративного права	2
9	Основи кримінального права	2
10	Основи міжнародного права	2
11	Основи аграрного права	2
12	Основи екологічного права	2
13	Вирішення господарських спорів. Розгляд цивільних, адміністративних, кримінальних справ	4
14	Основи фінансового і банківського права	2
	Разом	30

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання включають підготовку та захист самостійної розробки (реферату) та захисту її на заняттях.

Перелік тем рефератів

1. Державотворення в Україні: історичні паралелі.
2. Особливості унітарних та федеративних форм державного устрою.
3. Сучасні різновиди форм державного правління.
4. Державний політичний режим: поняття та різновиди.
5. Сутність та принципи правової держави.
6. Правова держава і громадянське суспільство.
7. Поняття та основні історичні джерела (форми) права.
8. Поняття та ознаки нормативно-правового акту. Юридична сила нормативно-правових актів.
9. Види підзаконних нормативно-правових актів.
10. Дія нормативно-правових актів у часі, у просторі та за колом осіб.
11. Правова система, її співвідношення з системою права.
12. Основні правові системи сучасності (загальна характеристика).

13. Види правовідносин.
14. Сучасна класифікація суб'єктів правовідносин.
15. Види правового статусу особи.
16. Гарантії прав і свобод людини і громадянина.
17. Значення юридичної відповідальності для забезпечення законності і правопорядку.
18. Загальна характеристика складу правопорушення.
19. Роль конституційного звичаю у регулюванні державно-правових відносин у сучасних країнах.
20. Релігійне право як джерело конституційного права.
21. Основні тенденції розвитку конституційного права.
22. Конституційний процес в Україні: історичний досвід, сучасний стан і перспективи.
23. Мова і стиль конституції.
24. Конституційно-правовий статус громадських організацій в Україні.
25. Конституційно-правовий статус політичних партій в Україні.
26. Релігійні організації і держава: організаційно-правова взаємодія.
27. Держава і об'єднання громадян.
28. Політичні партії як інститут громадянського суспільства.
29. Основні (конституційні) права та свободи іноземців та осіб без громадянства в Україні.
30. Відповідальність іноземців в Україні.
31. Підстави та юридичні наслідки припинення статусу біженця.
32. Гарантії реалізації прав національних меншин.
33. Права національних меншин та міжнародні стандарти прав людини.
34. Правовий статус української мови та мов національних меншин.
35. Механізм реалізації прав національностей в Україні.
36. Поняття та розвиток прав людини.
37. Міжнародні механізми забезпечення та захисту прав людини.
38. Міжнародні стандарти діяльності поліції та права людини.
39. Практика Європейського Суду з прав людини у справах про катування, нелюдське та таке, що принижує гідність, поводження та покарання.
40. Право на приватність в інформаційному просторі.
41. Народна законодавча ініціатива, народне вето та інші форми безпосередньої демократії.
42. Конституційно-правовий статус Центральної виборчої комісії.
43. Монархічна форма правління та її види (на прикладі окремих країн).
44. Республіканська форма правління та її види (на прикладі окремих країн).
45. Основні риси зарубіжних федерацій (на прикладі різноманітних держав).
46. Нетипові форми правління.
47. Правовий статус Ради національної безпеки і оборони України.
48. Конституційно-правовий статус народного депутата України.
49. Законодавчий процес та його основні етапи.
50. Сесія як основна форма роботи парламенту.

51. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України.
52. Уряд як колегіальний орган виконавчої влади.
53. Правовий статус суддів Конституційного Суду України.
54. Особливості здійснення конституційного контролю в Україні.
55. Роль поліції у забезпеченні основних прав та свобод людини і громадянина.
56. Форми безпосередньої демократії на місцевому рівні.
57. Територіальна громада як первинний суб'єкт місцевого самоврядування.
58. Форми й методи діяльності місцевого самоврядування.
59. Відповідальність суб'єктів корупційних діянь відповідно до адміністративного законодавства України.
60. Антикорупційна експертиза – поняття та порядок проведення.
61. Конфлікт інтересів в органах та підрозділах Національної поліції.
62. Діяльність Європейського Союзу у сфері протидії корупції в Україні.

9. Методи навчання

Словесні методи навчання: розповіді, лекції (тематична, проблемна).
Практичні методи навчання (традиційні, з моделюванням ситуацій).
Репродуктивні і проблемно-пошукові методи навчання.

10. Методи контролю

Методи усного контролю. Методи письмового контролю. Методи тестового контролю.

Форми поточного та підсумкового контролю

Форми контролю:

Усне опитування - У
Тестування - Т
Перевірка конспектів - ПК
Перевірка завдань для самостійної роботи - СР
Контрольні роботи - КР
Реферати - Р

Критерії оцінювання результатів навчання

Під час вивчення дисципліни застосовується поточний, модульний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня навчальних досягнень під час семінарських, практичних занять та якості виконання індивідуальної і самостійної роботи та передбачає перевірку рівня засвоєння знань, умінь і навичок студентом з кожного окремого модуля навчальної дисципліни.

Поточний контроль - проведення семінарських занять, відпрацювання академічних заборгованостей.

Поточний контроль під час проведення семінарських занять передбачає перевірку рівня засвоєння знань, умінь і навичок студентом з кожного окремого навчального (змістового) модуля навчальної дисципліни та їх корекцію. Прозорість оцінювання рівня знань студентів забезпечується чіткими критеріями.

Модульний контроль - визначає якість виконаної студентом навчальної

роботи з певного навчального (змістового) модуля та оцінюється за сукупними підсумками поточної успішності, включаючи виконану індивідуальну, самостійну та модульну контрольну роботу.

Підсумковий контроль - виставляється як сума балів з усіх модулів навчальної дисципліни та обраховується, як правило, як середнє арифметичне складових модулів.

По закінченню вивчення навчальної дисципліни студент складає семестровий залік.

Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування студентами результатів вивчення дисципліни «Правознавство» є:

- усний виступ;
- виконання письмового завдання;
- тестування;
- есе, дайджест;
- реферат;
- складання словника основних термінів, що визначені програмою курсу;
- ведення опорного конспекту лекцій;
- письмова контрольна робота;
- інші види навчально-наукової роботи (участь у гуртках, наукових конференціях тощо);
- підсумкова модульна робота.

ПИТАННЯ НА ЗАЛІК

1. Загальне поняття права як соціальної категорії. Право як спеціально-юридична категорія.
2. Джерела права: поняття та класифікація.
3. Функції права: поняття та система.
4. Поняття, принципи, види правотворчості.
5. Правові відносини: види та структура.
6. Суб'єкти та об'єкти правовідносин: поняття і види.
7. Принципи права.
8. Норми права та їх види.
9. Структура норми права.
10. Закон та його місце в системі нормативних актів.
11. Форма держави: поняття, класифікація.
12. Поняття і основні ознаки правової держави.
13. Систематизація законодавства.
14. Поняття й ознаки нормативно-правового акту як складової системи законодавства.
15. Поняття правового прецеденту.
16. Підзаконні нормативно-правові акти та їх види.
17. Юридичні факти: поняття і класифікація. 18. Правовий статус особи: поняття, структура, види.

19. Основні права і свободи людини і громадянина. Іноземці та особи без громадянства.
20. Систематизація нормативно-правових актів: поняття, види.
21. Форми і методи реалізації функцій держави.
22. Поняття громадянського суспільства: ознаки і структура. 23. Загальні засади конституційного ладу України та його гарантії.
24. Поняття, система і види органів державної влади України.
25. Поняття, принципи і система місцевого самоврядування.
26. Громадянство України. Порядок набуття та припинення Громадянства України.
27. Конституційні обов'язки, права й свободи людини та громадянина.
28. Вибори в Україні: поняття і основні принципи. Види виборів та виборчих систем.
29. Предмет, метод і система кримінального права України.
30. Класифікація злочинів.
31. Стадії злочину.
32. Поняття, предмет, система та джерела цивільного права.
33. Поняття та елементи цивільних правовідносин.
34. Підстави виникнення та припинення зобов'язань.
35. Цивільно-правові правочини: поняття, види, порядок укладання та припинення.
36. Поняття права власності.
37. Способи набуття і припинення права власності.
38. Класифікація цивільно-правових правочинів.
39. Договір купівлі-продажу.
40. Договір майнового найму (оренди).
41. Представництво і довіреність.
42. Строки в цивільному праві. Позовна давність.
43. Поняття захисту цивільних прав.
44. Речі як об'єкти цивільних прав. Класифікація речей.
45. Способи захисту цивільних прав.
46. Поняття та склад цивільно-правової відповідальності.
47. Підстави для звільнення від цивільно-правової відповідальності.
48. Спадкування за законом і за заповітом.
49. Поняття сімейного права, його принципи та джерела.
50. Сімейне законодавство України.
51. Права і обов'язки батьків і дітей за законодавством України.
52. Опіка і піклування: поняття, підстави встановлення і припинення.
53. Види трудового договору.
54. Матеріальна відповідальність за трудовим правом.
55. Дисциплінарна відповідальність працівника.
56. Поняття трудової дисципліни та методи її забезпечення. Заохочення у трудовому праві.
57. Адміністративне право України: поняття, предмет і метод правового

регулювання.

58. Адміністративні правовідносини.

59. Джерела адміністративного права.

60. Юридична відповідальність за порушення екологічного законодавства.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота														Сума
Змістова частина 1						Змістова частина 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	100
6	8	8	6	6	6	8	8	8	6	6	6	12	6	

T1, T2 ... T12 – теми змістових частин.

Схеми оцінювання ХДАЕУ

Національна диференційована шкала

Оцінка	Мін. рівень досягнень	Макс. рівень досягнень
Відмінно/Excellent	90	100
Добре /Good	74	89
Задовільно/Satisfactory	60	73
Незадовільно/Fail	0	59

Національна недиференційована шкала

Зараховано/Passed	60	100
Не зараховано/Fail	0	59

Шкала ECTS

A	90	100
B	82	89
C	74	81
D	64	73
E	60	63
Fx	35	59
F	1	34

Шкала ECTS недиференційована шкала

P	60	100
F	0	59

12. Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій з дисципліни.
2. Методичні рекомендації щодо підготовки студентів до практичних занять.
3. Методичні рекомендації щодо написання рефератів з дисципліни.
4. Тестові завдання по темах дисципліни.

13. Рекомендована література

Основна

1. Герц А.А. Правознавство: навч. посіб. / А.А. Герц, С.Й. Кравчук. - Хмельницький : Хмельниц. ун-т упр. та права, 2017. 278 с.
2. Коломоєць Т.О. Правове регулювання державної служби в Україні (200 найпоширеніших запитань та відповідей): навч. посіб. для здобувачів ступеня вищ. освіти магістр спец. "Право" освіт. програми "Правознавство" / Т.О. Коломоєць, А. А. Шарая ; Запоріж. нац. ун-т, Юрид. ф-т, Навч.-наук. лаб. з дослідж. проблем служб. права НАПрН України. - Запоріжжя : Гельветика, 2018. 79 с.
3. Коломоєць Т.О. Правове регулювання державної служби: навч. посіб. для здобувачів ступеня вищ. освіти магістра спец. "Право" освіт. програми "Правознавство" / Т. О. Коломоєць, А.А. Шарая ; Запоріж. нац. ун-т. - Запоріжжя: Гельветика, 2017. 79 с.
4. Наровлянський О.Д. Правознавство (профільний рівень). [11 клас]: підруч. для 11 кл. закл. заг. серед. освіти / Олександр Наровлянський. - Київ : Грамота, 2019.
5. Порівняльне правознавство у таблицях: навч. посіб. для юрид. вищ. навч. закл. і ф-тів / О. В. Петришин та ін.; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - 2-ге вид., змін. - Харків : Право, 2018. - 162 с. : табл. - Бібліогр.: с. 162.
6. Правознавство: підручник / Г. І. Балюк та ін.; відп. ред. д-р юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України О.В. Дзера; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Юрид. ф-т. - 11-те вид., перероб. і допов. - Київ : Юрінком Інтер, 2017. - 629 с.
7. Правознавство: хрестоматія для студентів ден. та заоч. форми навчання усіх спец. / Л. В. Перевалова; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". - Харків : Панов А. М. [вид.], 2019. 220 с.
8. Правознавство: навч. посіб. / Мирошніченко В.О. та ін.; за ред. Д.В. Каменського, В.О. Мирошніченка; Бердян. держ. пед. ун-т. - Київ : Центр учбової літератури, 2018. 286 с.
9. Правознавство: підручник / Г. І. Балюк та ін.; відп. ред. д-р юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України О. В. Дзера; 1-е вид. було здійснено за ред. В.В. Копейчикова; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Юрид. ф-т. - 11-те вид., перероб. і допов. - Київ : Юрінком Інтер, 2018. 629 с.
10. Фріман І.М. Правознавство: навч. посіб. для студентів спец. 073- менеджмент / І. М. Фріман, Є. М. Фріман; Нац. металург. акад. України. - Дніпро : Акцент ПП, 2019. 223 с.

Допоміжна

1. Поліщук М. С. Правознавство: навч. посіб. для студентів неюрид. спец. ВНЗ / М.С. Поліщук, М. І. Логвиненко. Харків : Право, 2014. 106 с.
2. Збірник законів України до курсу «Правознавство»: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. : у 2 т. / упоряд. В. М. Кириченко, Ю. В. Кириченко ; Запоріж. нац. техн. ун-т. Запоріжжя : ЗНТУ, 2013. Т. 1. 2013. 343 с., Т. 2. 2013. 243 с.
3. Теорія держави і права: посіб. для підготов. до держ. іспитів / Д. В. Лук'янов та ін. ; за заг. ред. О. В. Петришина. 2-ге вид., допов. і змін. Харків: Право, 2013.

202 с.

4. Скакун О. Ф. Теорія права і держави: підручник. Вид. 4-те, допов. і переробл. Київ: Правова єдність, 2013. 524 с.
5. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 року (редакція станом на 06.12.2012 р.) // *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 13. Ст. 65.
6. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус: Закон України від 20 листопада 2012 р. // *Відомості Верховної Ради*. 2013. № 51. Ст.716.
7. Про засади державної мовної політики від 3 липня 2012 р. // *Відомості Верховної Ради*. 2013. № 23. Ст. 218.
8. Шем'яков О. П. Основи конституційного права України. Практикум: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Шем'яков О. П., Хохлова І. В., Фоменко Я. В. ; Макіїв. екон.-гуманіт. ін-т. -Донецьк : Світ книги, 2013. 320 с.
9. Проблеми теорії конституційного права України: монографія / Шемшученко Ю.С. та ін. ; за заг. ред. акад. НАН України Ю. С. Шемшученка; Нац. акад. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. Київ: Парламент. вид-во, 2013. 611 с.
10. Веніславський Ф.В. Конституційне право України в схемах і таблицях: навч. посіб. для студентів юридичних вузів та факультетів / Ф.В. Веніславський. Харків : Право, 2014. 376 с.
11. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. // *Відомості Верховної ради України*. 2013. № 27. Ст.282.
12. Нелін О. І. Суд, правоохоронні і правозахисні органи України: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ: Київський університет, 2013. 367 с.
13. Господарський процесуальний кодекс України: станом на 1 січ. 2013 р. : відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2013. 94 с.
14. Цивільний процесуальний кодекс України: станом на 20 лют. 2013 р. : відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2013. 206 с.
15. Кодекс адміністративного судочинства України: станом на 11 лют. 2013 р. : відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2013. 183 с.
16. Кримінальне процесуальне законодавство. Кримінальний процесуальний кодекс України. Підзаконні акти. Інформаційні листи: станом на 01.12.2013 року / упоряд. Коротюк М. Г. Київ: ОВК, 2013. 527 с.
17. Цивільне, господарське та господарське процесуальне право у запитаннях і відповідях (практичний курс): практ. посіб. / упоряд.: В. І. Борисова та ін. Харків: Право, 2013. 175 с.
18. Мала енциклопедія міжнародного права / Нац. акад. наук України, Київ. ун-т права ; Бошицький Ю. Л. та ін. ; упоряд.: М. О. Дей, І. М. Проценко ; за заг. ред. проф., Засл. юриста України Ю. Л. Бошицького. Київ: Кондор, 2013. 439 с.
19. Кодекс законів про працю України. Постанови Пленуму Верховного Суду України з питань трудового права : станом на 12 лют. 2013 р. : відповідає офіц.

- тексту. Харків: Право, 2013. 154 с.
20. Про зайнятість населення: Закон України від 5 липня 2012 р. // *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 24. Ст. 243.
  21. Про охорону праці: Закон України від 14 жовтня 1992 р. // *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 46. Ст. 668.
  22. Про колективні договори і угоди: Закон України від 1 липня 1993 р. // *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 36. Ст. 362.
  23. Про державну службу: Закон України від 16 грудня 1993 р. // *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 57. Ст. 49.
  24. Про оплату праці Закон України від 24 березня 1995 р. // *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 17. Ст. 121.
  25. Про відпустки: Закон України від 15 листопада 1996 р. // *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 2. Ст. 4.
  26. Трудове право України : підруч. для студентів юрид. спец. вищ. навч. закл. / С.М. Прилипка та ін. 5-те вид., допов. Харків : Право, 2014. 757 с.
  27. Цивільний кодекс України. Цивільний процесуальний кодекс України. Про міжнародне приватне право : Закон України / відп. ред. О.Г. Пушенко. Київ: Юрінком Інтер, 2013. 616 с.
  28. Сімейний кодекс України: станом на 18 берез. 2013 р. : відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2013. 104 с.
  29. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. / за ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. 5-те вид., переробл. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2013. Т. 1 / Н.С. Кузнецова та ін. 2013. 831 с. Т. 2 / О. О. Кот та ін. 2013. 1117 с.
  30. Цивільне право України (у запитаннях та відповідях): навч. посіб. : практикум : для студ. вищ. навч. закл. / Матвійчук В.К. та ін. ; за ред. В.К. Матвійчука, І.С. Тімуша; Нац. акад. упр. - К. : ВНЗ "Нац. акад. упр.", 2013. 347 с.
  31. Цивільне право: підручник : у 2 т. / за ред. проф. В. І. Борисової, І. В. Спасиво-Фатєєвої, В. Л. Яроцького ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". 2-ге вид., перероб. та допов. Харків: Право, 2014. Т. 1 / В. І. Борисова та ін. 2014. 655 с. Т. 2 / Л. М. Баранова та ін. 2014. 815 с.
  32. Іванов Ю. Ф. Сімейне право України: посіб. для підготов. до іспитів. Київ: Паливода А. В. вид., 2013. 239 с.
  33. Господарський кодекс України . Київ: КМ PubHshrng, 2013. 120 с.
  34. Бюджетний кодекс України: станом на 1 берез. 2013 р. : відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2013. 159 с.
  35. Податковий кодекс України: станом на 20 лют. 2013 р. : відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2013. 712 с.
  36. Про державну податкову службу в Україні: Закон України від 4.12.1990 р. №509-ХІІ // *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 6. Ст. 37.
  37. Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 р. №679-ХІУ // *Відомості Верховної Ради України*. 1999. №29. Ст. 238.
  38. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000 р. №2121-ІІІ // *Відомості Верховної Ради*. 2001. №5-6. Ст. 30.

39. Фінансове право: підручник / Алісов Є. О. та ін.; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. П. Кучерявенка ; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». Харків: Право, 2013. 398 с.
40. Фінансове право України: підручник / Г.В. Бех, О. О. Дмитрик, І.Є. Криницький; за ред. М.П. Кучерявенка. Київ: Юрінком Інтер, 2004. 320с.
41. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. (із змінами та доповненнями) // *Офіц. вісн. України*. 2001. № 46. Ст. 2038.
42. Водний кодекс України від 6 червня 1995 р. (із змінами та доповненнями) // *Відом. Верхов. Ради України*. 1995. № 24. Ст. 214.
43. Кодекс України про надра (із змінами та доповненнями) // *Відом. Верхов. Ради України*. 1994. № 36. Ст. 340.
44. Про рослинний світ: Закон України від 9 квітня 1999 р. // *Відом. Верхов. Ради України*. 1999. № 22-23. Ст. 198.
45. Лісовий кодекс України від 21 січня 1994 р. (із змінами та доповненнями) // *Відом. Верхов. Ради України*. 1994. № 17. Ст. 99.
46. Про тваринний світ: Закон України від 13 грудня 2001 р. // *Офіц. вісн. України*. 2002. № 2. Ст. 47.
47. Про охорону атмосферного повітря: Закон України від 16 жовтня 1992 р. у редакції від 21.06.2001 р. // *Відом. Верхов. Ради України*. 2001. № 48. Ст. 252.
48. Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 16 червня 1992 р. // *Відом. Верхов. Ради України*. 1992. № 34. Ст. 502.
49. Про Червону книгу України: Закон України від 07 лютого 2002 р. // *Офіц. вісн. України*. 2002. № 30. Ст. 201.
50. Положення про порядок видачі дозволів на спеціальне використання природних ресурсів: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.08.1992 р. // *Зібрання постанов Уряду України*. 1992. № 9. Ст. 217.
51. Екологічне право: підручник / Г. В. Анісімова та ін.; за ред. проф. А. П. Гетьмана ; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». Харків: Право, 2013. 431 с.
52. Кодекс України про адміністративні правопорушення: чинне законодавство зі змін. та допов. станом на 1 груд. 2013 р. : офіц. текст. Київ : Паливода А.В. вид., 2013. 283 с.
53. Адміністративне право України: навч. посіб. для здобувачів ступеня вищ. освіти бакалавра спец. "Право" освіт.-проф. програми "Правознавство" / Т.О. Коломоєць та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Т. О. Коломоєць ; Запоріж. нац. ун-т, Навч.-наук. лаб. дослідж. проблем служб. права Нац. акад. прав. наук України. - Запоріжжя : Гельветика, 2018. 83 с.
54. Адміністративне право України: підручник: у 2 т. / Відкр. міжнар. ун-т розв. людини "Україна". Херсон: ХМД, 2013. Т. 1 : Загальне адміністративне право. Академічний курс / В. В. Галунько та ін. 2013. 393 с.
55. Адміністративне право України: слов. термінів : навч. посіб. для студентів ВНЗ / Андреева Д. Є. та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Т. О. Коломоєць, д-ра юрид. наук, проф. В. К. Колпакова ; Держ. вищ. навч. закл. "Запоріж. нац. ун-т". Київ : Ін Юре, 2014. 519 с.

56. Кримінальний кодекс України: станом на 11 лют. 2013 р.: відповідає офіц. тексту / упоряд. В. І. Тютюгін. Харків: Право, 2013. 227 с.
57. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. акад. Нац. акад. наук України, акад. Нац. акад. прав. наук України, проф. В. Я. Тація та ін. ; Нац. акад. прав. наук України, Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". 5-те вид., допов. Харків: Право, 2013. Т. 1 : Загальна частина / Ю. В. Баулін та ін. 2013. 374 с. Т. 2 : Особлива частина / Ю. В. Баулін та ін. 2013. 1039 с.
58. Литвиненко Т. А. Кримінальне право України в поняттях і термінах: слов. - довід. для ВНЗ / Литвиненко Т.А. Харків: Форт, 2013. 108 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України // Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <http://rada.gov.ua>
2. Урядовий портал // Єдиний веб-портал органів виконавчої влади. URL: kmu.gov.ua <https://www>
3. Міністерство фінансів України. <http://www.mmfin.gov.ua>
4. Міністерство соціальної політики України. URL: [http //www.mlsp.gov.ua](http://www.mlsp.gov.ua)
5. Державна регуляторна служба України. URL: [//www.dkrp.gov.ua](http://www.dkrp.gov.ua)